

12/2023

EKOLOŠKA NOVINA

EKOVIZIJA

GODINA 8 | BROJ 8 | ŽIVINICE | JU GIMNAZIJA ŽIVINICE

PLASTIČNO ZAGAĐENJE

Kako spriječiti?
Ekoaktivizam:
10 načina zaštite
životne sredine

**RAD I
AKTIVNOSTI
EKOLOŠKE SEKCIJE**

ZANIMLJIVOSTI IZ SVIJETA EKOLOGIJE

UVODNA RIJEČ

Dobrodošli u osmi broj našeg časopisa posvećenog ekologiji! Kroz stranice ovog izdanja pričamo o temama o očuvanju prirode, inovativnim pristupima koji doprinose zaštiti okoliša, te o našem dosadašnjem radu i aktivnostima. Za kraj smo pripremili i zabavni kutak, uključujući zanimljivosti i literarne radove iz svijeta ekologije. Pridružite nam se u otkrivanju inspirativnih priča i savjeta za aktivno sudjelovanje u stvaranju zelenijeg i održivijeg svijeta!

Urednik: Sakić Belma, IVg1

REDAKCIJA

Glavni i odgovorni urednik:

dr.sc. Noćajević Sead
(sead.n_63@hotmail.com)

Redakcijski odbor:

Sakić Belma
Goletić Ines

Grafička obrada:

Sakić Belma

Lektor:

dr.sc. Butković Redžo

Pedagogica:

Krešić Mirjana

Izdavač:

JU Gimnazija Živinice

EKOLOŠKE TEME

Plastično zagađenje..... 4

Ekoaktivizam:
Zaštita životne sredine..... 5

RAD I AKTIVNOSTI EKOLOŠKE SEKCIJE "EKOVIZIJA"

Rad ekološke sekcije..... 8

Projekt
"Mladi za čist zrak"..... 9

Panel konferencija o
smanjenju aero zagađenja.. 9

Milion posađenih
drvenastih biljaka..... 10

Međunarodni dan planina. 10

ZABAVNI KUTAK

Zanimljivosti o ekologiji..... 11

Literarni radovi..... 11

Pitanja za čitaoce..... 11

PLASTIČNO ZAGAĐENJE

Prijetnja za prirodu i zdravlje:

BiH godišnje proizvede 150.000 tona plastičnog otpada

Plastika je postala idealan materijal za pakovanje, obzirom na lakoću oblikovanja, niske cijene i mehaničku otpornost.

Prema dostupnim podacima, u Bosni i Hercegovini se na godišnjem nivou proizvodi oko 150.000 tona plastičnog otpada, od toga se reciklira samo 2%, dok 98% završava na deponijama ili još gore negdje u prirodi gdje će ostati nekoliko stotina godina.

Poznato je da se plastika može unijeti u tijelo kroz hranu i piće, a nedavne studije otkrile su mikroplastiku u ljudskoj krvi, plućima i placenti. Plastika sadrži brojne hemijske aditive, od kojih je većina još nedovoljno istražena.

Očekuje se da će proizvodnja plastike 2025. godine dostići više od 600 miliona tona godišnje. Aktuelni sistemi reciklaže ne mogu se boriti sa tolikim količinama otpada.

Neki od savjeta za smanjenje upotrebe proizvoda od plastike jesu kupovina metalnih slamki, nošenje cekera u prodavnicu i vode u staklenim flašama, te kafe/čaja u svojim termos bocama. Ovi mali koraci u promjeni svakodnevnih navika dovode do znatnog napretka.

Halilbašić Emina, Ilg2

EKOAKTIVIZAM: ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Svi se mi, sa vremena na vrijeme zamislimo koliki doprinos možemo da damo kada se radi o zaštiti životne sredine. Mnoge naše akcije, pojedinačno ne mijenjaju mnogo na svjetskom nivou, ali pojedinačne akcije hiljada ili miliona ljudi su već nešto drugo. Zato je bitno da ti učiniš ono što je do tebe i da tako podstakneš i druge, naročito mlade ljude da uzmu stvari u svoje ruke.

Ako mislite da vi kao pojedinac ne možete puno učiniti za zaštitu životne sredine, varate se. Svako vaše malo djelo, za prirodu je veliko! A svi zajedno možemo dati ogroman doprinos za isti cilj - očuvanje prirodne sredine koja nas okružuje. Zato je bitno da se pre svega edukujemo, da čitamo i saznajemo na koje načine funkcioniše priroda oko nas i kako mi, ljudi, utičemo na nju.

Šta možeš da učiniš kako bi sačuvarao/la životnu sredinu?

1. Recikliraj papir, staklo, plastiku, metal
2. Ne bacaj sintetičko smeće u prirodu
3. Troši vodu racionalno
4. Štedi toplotnu i električnu energiju
5. Koristi platnene/papirne kese umjesto plastičnih
6. Umjesto automobila biraj pješaćenje ili bicikl
7. Nemoj konzumirati cigarete
8. Kupuj proizvode koji nisu štetni po okolinu, na kojima je utisnuta oznaka ekološki (eco-friendly)
9. Izbjegavaj proizvode koji su nepotrebno pretjerano upakovani u ambalažu
10. Posadi drvo ispred svoje kuće

Avdić Adna, Ilg2

5. JUNI – SVJETSKI DAN ZAŠTITE OKOLIŠA

„EKOLOŠKI KALENDAR“

Ekološka sekcija
"Ekovizija"

01 JANUAR

- 26. januar - Svjetski dan obrazovanja o zaštiti životne sredine

02 FEBRUAR

- 2. februar - Svjetski dan močvarnih područja
- 14. februar - Svjetski dan očuvanja energije
- 18. februar - Međunarodni dan biloške kontrole

03 MART

- 3. mart - Svjetski dan divljine
- 5. mart - Svjetski dan energetske efikasnosti
- 14. mart - Međunarodni dan protiv brana, za rijeke, vodu i život
- 21. mart - Svjetski dan šuma
- 22. mart - Svjetski dan vode
- 23. mart - Svjetski dan meteorologije

04 APRIL

- 7. april - Svjetski dan zdravlja
- 20 april - Svjetski dan zaštite od buke
- 22. april - Dan planete Zemlje
- 24. april - Svjetski dan zaštite životinja od eksperimenata nad njima
- 26. april - Svjetski dan obnovljivih izvora energije

05 MAJ

- 9. maj - Međunarodni dan ptica
- 10. maj - Dan ptica i drveća
- 10. maj - Dan održivog razvoja
- 15. maj - Internacionalni dan klime
- 22. maj - Svjetski dan zaštite biodiverziteta
- 24. maj - Evropski dan parkova
- 31. maj - Svjetski dan borbe protiv pušenja

06 JUN

- 5. jun - Svjetski dan zaštite životne sredine
- 8. jun - Svjetski dan okeana
- 17. jun - Svjetski dan borbe protiv isušivanja i poplava

07 JUL

- 11. jul - Svjetski dan populacije

09 SEPTEMBAR

- 16. septembar - Svjetski dan zaštite ozonskog omotača
- 16-22. septembar - Evropska nedelja mobilnosti
- 22. septembar - Dan bez automobila
- 15. septembar - Očistimo svijet
- 26. septembar - Svjetski dan čistih planina
- 27. septembar - Dan turizma

10 OKTOBAR

- Prvi ponedjeljak oktobra - Svjetski dan staništa
- 4. oktobar - Svjetski dan zaštite životinja
- 13. oktobar - Međunarodni dan smanjenja rizika od prirodnih katastrofa
- Treći vikend oktobra - Dan hranjenja ptica

11 NOVEMBAR

- 3. novembar - Svjetski dan čistog vazduha
- 10. novembar - Svjetski dan nauke za mir i razvoj
- 17. novembar - Dan ekološkog pokreta

12 DECEMBAR

- 5. decembar - Dan volontera
- 11. decembar - Dan planina

09 SEPTEMBAR

RAD EKO-SEKCIJE "EKOVIZIJA"

U toku prvog polugodišta, aktivnosti iz ekologije su se odvijale prema planu i programu. Imali smo veliki broj aktivnosti, između ostaloga projekat "Mladi za čisti zrak" pod potkroviteljstvom CEE Tuzla i partnerske organizacije UNICEF. Naša tri učenika su već drugu godinu involvirani u projekat "Mladi za čisti zrak". Irma, Ajna i Selman su članovi tog tima. Vrijedni ekolozi su aktivno učestvovali u panel konferencijama održane u našem gradu, kao i na ekološkim manifestacijama povodom klimatskih promjena koje se dešavalo u kreaciji Eko-zelenih TK. I ova godina je ostavila dobre ekološke rezultate, kao što su Europski dan mednog doručka, 17. novembra, gdje su ekolozi uvaženi od nevladinih organizacija koje su vodile tu značajnu europsku manifestaciju. Obilježen je i Međunarodni dan planina u Zelenoj učionici u Gornjim Živinicama, gdje su učenici ekolozi bili nosioci organizacije ove, već sada tradicionalne ekološke manifestacije.

Goletić Ines, Ig1

PROJEKT "MLADI ZA ČIST ZRAK"

Da zrak ne priznaje nikakve barijere, pokazali su mladi ekolozi Bosne i Hercegovine iz Ugljevika, Tuzle, Bijeljine, Lukavca, Sarajeva, Zenice, Maglaja, Kaknja, Brčkog i Živinica u okviru projekta "Mladi za čist zrak". Ovaj projekat realizuje Centar za ekologiju i energiju Tuzla na čelu sa Dr. Džemilom Agić, dokazanim borcem za čisti okoliš, donator projekta UNICEF. Danas više nego ikada imamo potrebu za očuvanjem kvaliteta zraka, jer živimo u izuzetno sa kontinuiranim zrakom posebno u urbanim sredinama, zbog neriješenih sistematskih pitanja, izduvnih gasova iz veoma starih auta koji svakodnevno voze po našim putevima i Industrija koja je još sa starim tehnologijama. Zato su se mladi okupili iz ovih sredina da pokušaju dati odgovor kako osigurati čist zrak. Mladi su započeli na identifikaciji uzroka aerozagađenja u njihovim sredinama, pa tako i mladi ekovizionari iz JU Gimnazije Živinice su radili na identifikaciji uzroka zagađenog zraka u njihovoj lokalnoj zajednici. Oni su spremni da u narednom periodu zagovaraju i rade na poboljšanju kvaliteta zraka u njihovoj lokalnoj zajednici. Pored redovnog učešća na radionicama koji koordinira Centar za ekologiju i energiju, naši ekolozi, Irma Alimanović, Ajna Vejzović i Selman Mujkić organizovane prezentacije zagađenosti zraka i klimatskim promjenama gdje će kroz stečene vještine prenijeti znanje svojim vršnjacima, radiće na istraživanju kvaliteta zraka, mobiliziraće mlade u kampanji za čist zrak, saradivaće sa relevantnim institucijama i radiće na monitoringu kvaliteta zraka. Rezultat ove kampanje mladih ekologa iz JU Gimnazije Živinice jeste da će u okviru ovoga projekta obezbijediti neovisnu mjernu stanicu za kvalitet zraka u gradu Živinice, koju ćemo postaviti u našem školskom prostoru. Zahvaljujemo se našim partnerima Centar za ekologiju i energiju Tuzla koji su prepoznali rad naših ekologa iz ekološke sekcije "Ekovizija" JU Gimnazije Živinice.

Mujkić Selman, IIIg1T

PANEL KONFERENCIJA: SMANJENJE AERO ZAGAĐENJA

20. septembra, 2023. godine, u organizaciji CEE održana je Panel konferenciju o smanjenju aero zagađenja u četiri lokalne zajednice, Živinicama, Lukavcu, Banovićima i Tuzli. Svakodnevno udisanje nečistog zraka u ovim gradovima ima za posljedicu, povećan broj oboljelih, kao i povećana smrtnost. U ovoj panel diskusiji učestvovali su mladi ekolozi iz Ekovizije, JU Gimnazija Živinice i dali konkretan doprinos u poboljšavanju zraka koji udišu. Predloženo je jedno novorođenče jedno zasađeno drvo. Ta projektna ideja prosljeđena je pisanoj formi u gradsku upravu Grada Živinice. Očekujemo pozitivno mišljenje i podršku u realizaciji za ovu unikatnu ideju mladih ekologa iz JU Gimnazija Živinice. Panelisti su dali input u rješavanju kvalitete zraka u nadolazećim danima u ove četiri najzagađenije lokalne zajednice u TK. Drago nam je za učešće naših mladih aktivista iz JU Gimnazije Živinice koji su bili ravnopravni u diskusijama o mjerama zaštite našeg zraka koji svakodnevno udišemo.

Alimanović Irma, IVg1

Milioni posađenih drvenastih biljaka širom naše nam jedne jedine domovine, u okviru ekološke akcije Let's Do It Bosna i Hercegovina, 21. oktobra 2023. godine, odazvali su se mladi ekološke sekcije Ekovizija JU Gimnazije Živinice, koji već treću godinu prate rast divljih trešanja, koje su zasađene u drvored, i ako se koja ne mladi, ekovizionari uredno zamijene sa novi zasadom sadnica divlje trešnje. Mi koji smo ekološki osviješćeni već dajemo svoj doprinos Viziji 2050 Grada Živinica, evo i ovom ekološkom akcijom, gdje smo pored zasađenih trešanja, očistili smeće duž biciklističke staze, napunili 25 vreća smeća, te dali svoj doprinos praktičnoj ekologiji. Ostaje da gradske vlasti aktiviraju mehanizam čišćenja visokog rastinja uz biciklističku stazu, da bi staza bila u funkciji za sve posjetioce. I ovom prilikom tražimo da se što prije izvrši košenje i čišćenja biciklističku stazu koju krasi zasađeni drvored divljih trešanja. A narednih godina kontinuirano da se kosi i uređuje. Danas je ujedno izvršena invertizacija individua Prunus avium (78) iz biciklističku stazu, očistili, odrezali, prehrani. Sada ih ostavljamo da prezime, i radujemo se da ih u proljeće dalje pratimo.

Hodžić Emina, IIg2

**“MILIONI POSAĐENIH
DRVENASTIH BILJAKA”**

Ekološka sekcija Ekovizija JU Gimnazija Živinice ne propušta ni jedan značajan ekološki datum. Tako su organizovali okrugli sto u povodu Međunarodnog dana planina u partnerstvu sa Ekološkim savezom Eko zeleni TK i Udruženje Pčelica Živinice Gornje u predivnom ambijentu Zelena učionica u Živinicama Gornjim. Ekovizionari sa puno entuzijazma su odradili okrugli sto u povodu Međunarodnog dana planina, prisutnim prirodoljubcima predstavljeno je šta naši učenici znaju o našim planinama iz užeg zavičaja, važnost, ljepote, biodiverzitet naših gorskih ljepotica. Kroz kulturno umjetnički nastup planine dobivaju još više na značaju, što se potvrdilo danas. Učešće akademske zajednice, eminentnih profesora sa Univerziteta u Tuzli, te iz vlasti ukazano je da ako uništio planine i mi ćemo sa njima da nestanemo. Debatnim nastupom istinskih zaljubljenika u planine rečeno je da moramo pod hitno urediti partnerske odnose sa planinama, prvenstveno iz užeg zavičaja. Zahvaljujemo se svima koji su podržali današnji okrugli sto i koji su darovali šumskim ekosistemima, nove sadnice lišćara, koji će krasiti izletišta Rudine na kome se nalazi stacionarni pčelinjak koji će biti u buduću obogaćen biodiverzitet. Ovogodišnja tema Međunarodnog dana planina je "Obnavljanje planinskih ekosistema". Učesnici okruglog stola u Živinicama Gornjim su bili fokusirani na tu temu.

Sakić Belma, IVg1

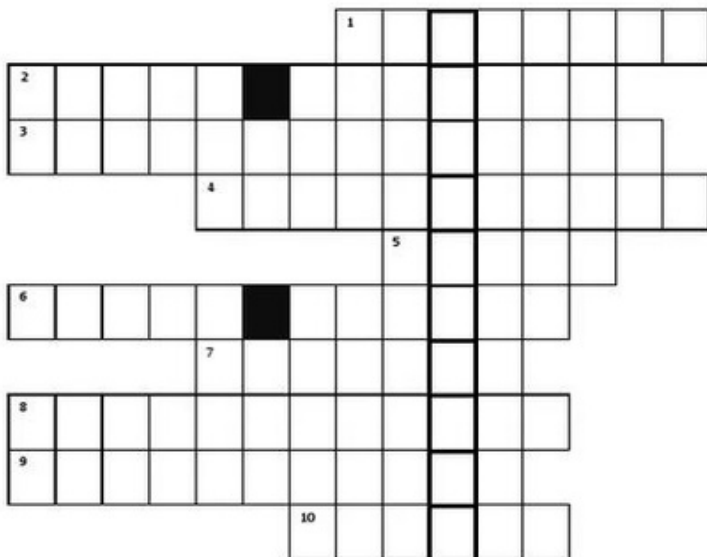
**MEĐUNARODNI
DAN PLANINA**

Jedna osoba svakog dana prosječno napravi 1,8 kilograma smeća

Oko pet milijuna tona nafte svake godine završi u oceanima

Svaki dan od 50 do 100 životinjskih vrsta postaje ugroženo ili čak nestaje zahvaljujući ljudskoj djelatnosti.

Evo primjera koliko određenim tvarima treba da se razgrade u prirodi: plastika - 500 godina, konzerve - 500 godina, organski otpad - do šest mjeseci, pamuk i papir - do šest mjeseci.

1. Prostor na kome se odvija život
2. Skup faktora spoljašnje sredine koji ne dozvoljavaju prenamnožavanje populacije
3. Bakterije koje imaju ulogu u kruženju azota u prirodi
4. Utjecaji čovjeka na prirodu
5. Travnjaci ekosistemi u umjerenom području, bez drveća
6. Skup više lanaca ishrane u jednoj biocenozi
7. Amplituda variranja ekoloških faktora
8. Pojava morfoloških razlika kod srodnih grupa, uslijed prilagođavanja na različite uvjete sredine
9. Biotički odnos nadmetanja vrsta za iste uvjete sredine
10. Visoki travnjaci sa visokom travom i pojedinčanim drvećem

Imamović Kenan, IIIgIT

MOUNTAINS

I love watching the weather roll in over the mountains earth below me green surrounds me

i fell the wind on my cheekbones cool and reviving as a watch rocky peaks disappear from the horizon under vapor and snow

I love that water droplets can disguised a mountain and paint the sky with swirls of grey and misty white-molecules of beauty

I love to watch the shadows change morphing mountain faces reviving hidden depths and the trees seem more wise shrouded in fog

I love to be still and observe, absorb revel in the power and peace of a tiny rock hurtling through space time

Jett Terry Nia, IIg2

Zoletić Lamija, IIIg2

